

Iwona Pawlas

SPOŁECZNO-EKONOMICZNY ROZWÓJ KRAJÓW ASEAN+3 – ANALIZA PORÓWNAWCZA

Wprowadzenie

Jedną z ważniejszych cech rozwoju współczesnej gospodarki światowej jest włączenie się wielu krajów Azji w międzynarodową współpracę. Szybki proces integracji tych gospodarek z systemem światowym oraz jednoczesny rozwój powiązań o charakterze wewnątrzregionalnym determinują rosnącą pozycję tego regionu w gospodarce światowej. W artykule przedstawiono wyniki analizy zróżnicowania wybranych krajów Azji pod względem rozwoju społeczno-ekonomicznego. Badaniem objęto kraje ASEAN+3, czyli dziesięć krajów tworzących Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej – ASEAN (Singapur, Brunei, Indonezję, Malezję, Birmę, Filipiny, Tajlandię, Wietnam, Laos, Kambodżę) oraz Chiny, Japonię i Koreę Południową¹.

Kondycję społeczno-ekonomiczną badanych podmiotów opisano za pomocą kilkunastu mierników. Uwzględniono w szczególności: dynamikę PKB, PKB per capita (według parytetu siły nabywczej), stopę inflacji, stopę bezrobocia, dynamikę eksportu, eksport per capita, napływ kapitału w formie zagranicznych inwestycji bezpośrednich, dług publiczny oraz stan budżetu jako % PKB, śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych, stopień skolaryzacji, oczekiwaną liczbę lat w placówkach edukacyjnych, saldo migracji netto na 1000 mieszkańców, liczbę telefonów komórkowych na 100 mieszkańców.

Na wstępnym etapie badań sytuację poszczególnych krajów analizowano odrębnie w odniesieniu do każdego wskaźnika. Zasadniczą analizę porów-

---

¹ Szerzej na temat ASEAN oraz ASEAN+3: www.asean.org (15.08.2012); Integracja Azji Wschodniej. Mit czy rzeczywistość? Red. B. Skulska. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2009, nr 67. Zob. także Procesy integracyjne w regionie Azji i Pacyfiku. Red. B. Drelich-Skulska. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2008, nr 13.

nawczą społeczno-ekonomicznego rozwoju trzynastu krajów Azji przeprowadzono z zastosowaniem taksonomicznej miary rozwoju Z. Hellwiga². Badania przeprowadzono dla 2006 oraz 2009 roku³.

1. Prezentacja rezultatów badań

Analiza przeprowadzona na podstawie parametrów makroekonomicznych badanych trzynastu krajów zestawionych w tabelach 1 i 2 pozwoliła na wysunięcie poniższych wniosków. W 2006 roku Brunei oraz Singapur to najbogatsze kraje spośród analizowanej trzynastki; PKB per capita w tych krajach według parytetu siły nabywczej (PPP) to blisko 50.000 US\$. PKB per capita Japonii był równy 31900 US\$, zaś Korei Płd. 24500 US\$. Zdecydowanie najbiedniejszym krajem była Birma, gdzie PKB per capita wynosił tylko 881 US\$. Stosunkowo niski poziom PKB per capita odnotowano także w przypadku: Laosu (1980 US\$), Wietnamu (2363 US\$), Filipin (3153 US\$) oraz Indonezji (3455 US\$)⁴.

Według oficjalnych danych, w 2006 roku poważniejszy problem bezrobocia występował tylko w Indonezji (10,5%) i na Filipinach (8%). W pozostałych krajach stopa bezrobocia nie przekraczała 5%. Największą inflację zaobserwowano w Birmie (18,9%) i Indonezji (13,1%), natomiast w przypadku Brunei oraz Japonii odnotowano minimalny wzrost cen na poziomie 0,1% i 0,3%, a w Singapurze stopa inflacji była równa 1%.

Tabela 1

Parametry makroekonomiczne krajów ASEAN+3 w 2006 roku

Kraj	Dynamika PKB (%)	PKB per capita według PPP (US\$)	Stopa inflacji (%)	Stopa bezrobocia (%)	Eksport per capita (US\$)
1	2	3	4	5	6
Brunei	4,39	49898,0	0,1	4	20082,76
Kambodża	10,77	1619,0	4,7	0,8	252,83

² Z. Hellwig: Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr. „Przegląd Statystyczny” 1968, nr 4, s. 307-327; W. Pluta: Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym. PWN, Warszawa 1986 oraz Idem: Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych. Warszawa 1977, s. 19-24.

³ Pozyskanie kompletnego zestawu danych statystycznych dla 2010 roku okazało się niemożliwe.

⁴ Na temat kondycji krajów azjatyckich: Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu. Red. B. Drelich-Skulska. AE, Wrocław 2007, s. 36.

cd. tabeli 1

1	2	3	4	5	6
Indonezja	5,51	3455,0	13,1	10,5	419,99
Laos	8,31	1980,0	3,1	1,3	62,92
Malezja	5,93	12536,0	3,6	3,3	5991,88
Birma	6,89	881,0	18,9	4	74,15
Filipiny	5,33	3153,0	6,3	8,1	529,72
Singapur	7,88	47426,0	1	2,7	60626,76
Tajlandia	5,11	7613,0	4,7	1,3	1935,05
Wietnam	8,17	2363,0	7,2	4,8	440,35
Chiny	10,7	7722,0	1,5	4,2	739
Japonia	2,2	31919,0	0,3	4,1	5089
Korea Płd.	4,8	24500,0	2,2	3,3	5894,39
Kraj	Dynamika eksportu (%)	Napływ kapitału w formie ZIB per capita (US\$)	Stan budżetu w relacji do PKB (%)	Stan bilansu obrotów bieżących (%)	Dług publiczny w relacji do PKB (%)
Brunei	19,6	1142,59	5,1	57,7	b.d.
Kambodża	13,7	34,76	-1,2	-0,4	b.d.
Indonezja	17,7	23,15	-0,6	2,7	43,8
Laos	131,3	29,28	-0,4	-1,3	b.d.
Malezja	11,9	230,93	-4,2	16,3	46,7
Birma	12,5	3,02	0	0	b.d.
Filipiny	14,9	26,2	0,1	4,4	61,6
Singapur	18,2	5369,51	0,6	27,5	100,6
Tajlandia	10,9	171,19	1,1	1,1	43,5
Wietnam	29,6	28,06	-0,6	-0,6	47,5
Chiny	29	55,67	-1,23	b.d.	22,1
Japonia	2,2	-51,05	-4,3	b.d.	176,2
Korea Płd.	15	99,92	b.d.	1,5	31,9

Źródło: ASEAN Statistics. <http://www.aseansec.org/18135.htm> (15.08.2012); <http://www.indexmundi.com/> (15.08.2012); Mały Rocznik statystyczny Polski 2009. GUS, Warszawa 2009.

We wszystkich analizowanych gospodarkach 2006 rok upłynął pod znakiem wzrostu gospodarczego, jego tempo było jednak zróżnicowane. Porównując sytuację gospodarczą w tak różnych podmiotach należy inaczej oceniać prawie 11% wzrost PKB Kambodży oraz Chin, niemal 8% wzrost PKB Singapuru i 8% dynamikę PKB Laosu czy Wietnamu. W Japonii w tym samym okresie odnotowano wzrost PKB o 2,2% (była to najniższa dynamika spośród całej trzynastki).

Niektóre z analizowanych krajów Azji postrzegane są jako bardzo atrakcyjna lokalizacja kapitału zagranicznego w formie inwestycji bezpośrednich (ZIB). W 2006 roku napływ kapitału w formie ZIB do Chin to ponad 72 mld US\$ (choć w przeliczeniu na mieszkańca to zaledwie 56 US\$). W tym samym okresie zagraniczni inwestorzy ulokowali w Singapurze 24 mld US\$ w formie ZIB (co oznacza inwestycje rzędu 5400 US\$ per capita). Bardzo wysokim poziomem napływu kapitału w formie ZIB per capita charakteryzowało się Brunei (1142,5 US\$). W zdecydowanie odmiennej sytuacji była Birma, gdzie poziom ZIB per capita wynosił 3 US\$. Uwagę zwraca także wycofanie kapitału w formie ZIB z Japonii – minus 6,5 mld US\$ (-51 US\$ per capita)⁵.

Część badanych krajów azjatyckich to ważni eksporterzy towarów. W 2006 roku wartość eksportu Chin osiągnęła poziom 969.682 mln US\$ (około 740 US\$ per capita). Także Singapur i Brunei to gospodarki o wyraźniej orientacji proeksportowej; eksport na mieszkańca Singapuru przekroczył 60.000 US\$, w przypadku Brunei – ponad 20.000 US\$. Uwagę zwraca bardzo wysoka dynamika eksportu niemal wszystkich badanych krajów w 2006 roku. Dla większości z nich był to wzrost o kilkanaście procent w porównaniu do roku poprzedniego, dla Chin – aż 29%, a dla Laosu 131%. Jedynym wyjątkiem była Japonia, której eksport zwiększył się w 2006 roku tylko o 2,2%⁶.

Tabela 2

Parametry makroekonomiczne krajów ASEAN+3 w 2009 roku

Kraj	Dynamika PKB (%)	PKB per capita według PPP (US\$)	Stopa inflacji (%)	Stopa bezrobocia (%)	Eksport per capita (US\$)
1	2	3	4	5	6
Brunei	-0,5	36177,4	1,9	3,7	17647,96
Kambodża	0,1	1787,6	5,3	1,6	333,32
Indonezja	4,5	4371,2	2,8	7,9	503,57
Laos	7,6	2250,0	8,5	1,3	208,91
Malezja	-1,7	12353,3	1,1	3,7	5542,68
Birma	4,8	1138,1	26,8	4,0	106,52
Filipiny	1,1	3591,8	4,4	7,1	415,66
Singapur	-1,3	52871,8	-0,6	4,0	54100,67
Tajlandia	-2,2	7943,5	3,5	1,0	2279,38
Wietnam	5,2	3123,8	6,9	4,6	649,91

⁵ ASEAN Foreign Direct Investment Statistics, <http://www.aseansec.org/18144.htm> (15.08.2012) oraz Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011. GUS, Warszawa 2011.

⁶ ASEAN External Trade Statistics. <http://www.aseansec.org/18137.htm> (15.08.2012) oraz Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011. Op. cit.

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6
Chiny	9,2	6778,0	1,9	4,2	903,00
Japonia	-5,2	32477,0	2,0	4,7	4553,00
Korea Płd.	0,2	28100,0	2,8	3,7	7703,09
Kraj	Dynamika eksportu (%)	Napływ kapitału w formie ZIB per capita (US\$)	Stan budżetu w relacji do PKB (%)	Stan bilansu obrotów bieżących (%)	Dług publiczny w relacji do PKB (%)
Brunei	-30	910,14	0,4	b.d.	b.d.
Kambodża	-6	35,45	2,4	4,7	b.d.
Indonezja	-14	21,1	0,6	1,9	27,4
Laos	-5	53,8	b.d.	2,3	b.d.
Malezja	-21	48,79	2,8	16,5	53,3
Birma	-3	9,72	b.d.	b.d.	b.d.
Filipiny	-22	21,12	3,9	3,9	57,3
Singapur	-20	3370,14	0,3	19,1	110,0
Tajlandia	-14	74,37	4,4	6,1	44,9
Wietnam	-9	87,13	4,6	2,4	52,4
Chiny	-16	71,37	-0,4	6,0	16,9
Japonia	-26	93,27	-7,7*	b.d.	192,9
Korea Płd.	-14	154,63	1,2*	3,9	23,5

Źródło: Ibid.; CIA World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (10.08.2012).

W 2006 roku deficyt budżetowy odnotowano tylko w części analizowanych państw. Najwyższy poziom deficytu budżetowego zaobserwowano w Malezji oraz Japonii – odpowiednio 4,2% i 4,3% PKB. Inne podmioty miały budżety zrównoważone (Filipiny, Singapur, Birma) bądź też notowały nadwyżkę budżetową (Tajlandia – około 1% PKB, Brunei – około 5% PKB). Uwagę zwraca wysoki poziom długu publicznego w relacji do PKB w takich państwach, jak Japonia (176,3% PKB) oraz Singapur (100,6% PKB). Natomiast w przypadku Chin było to tylko 22% PKB, a dla Korei Płd. 32% PKB. W pozostałych podmiotach odnotowano dług publiczny na poziomie czterdziestu kilku procent PKB. Dane dla Brunei, Kambodży, Laosu oraz Birmy nie były dostępne.

W 2009 roku badane kraje zostały w znacznym stopniu dotknięte przez światowy kryzys gospodarczy. Znalazło to odzwierciedlenie w części parametrów makroekonomicznych. Rok ten przyniósł spadek PKB w części podmiotów. Największy spadek PKB zaobserwowano w Japonii (-5,2%). Ujemna dynamika PKB była również udziałem następujących krajów: Malezji (-1,7%), Singapuru (-1,3%), Tajlandii (-2,2%), Brunei (-0,5%). W pozostałych gospodarkach zaznaczył się wzrost PKB. Najwyższy wzrost PKB wystąpił w Chinach

o 9,2%. Stosunkowo wysoki poziom wzrostu PKB zaobserwowano jeszcze w: Laosie (7,6%), Wietnamie (5,2%) oraz Indonezji (4,5%). PKB pozostałych podmiotów zwiększył się nieznacznie: Korei Płd. o 0,2%, Kambodży o 0,1%, Filipin o 1,1%.

Nadal występowały bardzo wyraźne były dysproporcje w PKB per capita według PPP: wskaźnik ten wahał się od 52871 US\$ w Singapurze do 1138 US\$ w Birmie. Bardzo wysoki poziom PKB per capita według PPP odnotowano także w Brunei (36177 US\$), Japonii (32477 US\$) i Korei Płd. (28100 US\$).

W 2009 roku analizowane gospodarki bardzo różniły się pod względem stopy bezrobocia, która wahała się od 1% w Tajlandii do 7% w Filipinach i 7,9% w Indonezji. W większości krajów oficjalne statystyki wskazywały na bezrobocie na poziomie 3,5-4,5% (taka sytuacja miała miejsce w Brunei, Malezji, Birmie, Singapurze, Wietnamie, Chinach, Japonii oraz Korei Płd.). W Kambodży oraz Laosie – według oficjalnych danych – stopa bezrobocia nieznacznie tylko przekraczała 1%.

Największy inflacyjny wzrost cen wystąpił w 2009 roku w Birmie (26,8%). W odmiennej sytuacji znalazła się Malezja (inflacja na poziomie 1,1%). Bardzo niski wskaźnik inflacyjnego wzrostu cen zaobserwowano także w Brunei, Chinach oraz Japonii (1,9-2,0%). Z kolei Singapur doświadczył deflacji rzędu 0,6%.

W 2009 roku we wszystkich badanych krajach światowy kryzys przyniósł spadek eksportu. Największe ograniczenie eksportu dotyczyło gospodarek: Brunei (-30%), Japonii (-26%), Filipin (-22%) oraz Singapuru (-20%). Ujemna dynamika eksportu na poziomie kilkunastu procent dotknęła także: Indonezję (-14%), Tajlandię (-14%), Koreę Płd. (-14%) i Chiny (-16%). W przypadku pozostałych podmiotów był to spadek o mniej niż 10% (najmniej o 3% w przypadku Birmy).

W 2009 roku wartość eksportu per capita wahała się od 54 100 US\$ w Singapurze do 106 US\$ w Birmie. Dla Brunei było to około 17 650 US\$, a w przypadku Korei Płd. – 7703 US\$. Na kolejnych miejscach znalazły się: Malezja oraz Japonia (odpowiednio 5542 US\$ i 4553 US\$).

Ze względu na światowe spowolnienie gospodarcze w 2009 roku zmniejszył się napływ kapitału w formie ZIB do większości analizowanych krajów. Największy poziom napływu ZIB per capita odnotowano w Singapurze – było to jednak tylko 3370 US\$, podczas gdy w 2006 roku aż 5369 US\$. Na drugim miejscu znalazło się ponownie Brunei (910 US\$, podczas gdy w 2006 roku – aż 1142 US\$). Najgorzej nadal prezentowała się pod tym względem Birma (9 US\$).

W 2009 roku poziom długu publicznego osiągnął 192% PKB Japonii i 110% PKB Singapuru. Dla Malezji, Filipin i Wietnamu było to ponad 50%, zaś dla Tajlandii – około 45% PKB. W przypadku Chin dług publiczny był równy

16,9% PKB. Korea Płd. i Indonezja odnotowały dług publiczny rządu 23,5% PKB i 27,4% PKB. Niedostępne były dane na temat zadłużenia publicznego Brunei, Kambodży, Laosu oraz Birmy.

Wybrane charakterystyki społeczne dowodzą także znacznego zróżnicowania analizowanych krajów azjatyckich pod względem oczekiwanej długości życia, wskaźnika skolaryzacji, śmiertelności niemowląt, użytkowania telefonów komórkowych oraz salda migracji (tabele 3 i 4).

Tabela 3

Parametry społeczne krajów ASEAN+3 w 2006 roku

Kraj	Oczekiwana długość życia (lata)	Wskaźnik skolaryzacji brutto (%)	Śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych	Telefony komórkowe na 100 mieszkańców	Saldo migracji netto na 1000 mieszkańców
Brunei	76,9	78,5	12,2	90,7	3,31
Kambodża	58,6	58,7	68,8	18,5	0
Indonezja	70,1	68,2	34,4	27,2	0
Laos	63,7	59,6	83,3	8,2	0
Malezja	73,9	71,5	17,2	87,8	0
Birma	61,2	56,3	61,8	0,4	0
Filipiny	71,3	79,6	22,8	47,1	-1,48
Singapur	79,7	64,4	2,3	111,2	9,12
Tajlandia	70,0	78,0	19,5	60,4	0
Wietnam	74,0	62,3	25,1	24	-0,42
Chiny	72,6	68,7	23,1	33,3	-0,39
Japonia	81,2	86,6	3,2	79,3	0
Korea Płd.	77,0	98,5	6,2	83,9	0

Źródło: Human Development Report 2007/2008 (Human Development Indices). UNDP. New York 2007 oraz <http://www.indexmundi.com/> (20.08.2012).

Tabela 4

Parametry społeczne krajów ASEAN+3 w 2009 roku

Kraj	Oczekiwana długość życia (lata)	Przewidywana liczba lat w placówkach edukacyjnych	Śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych	Telefony komórkowe na 100 mieszkańców	Saldo migracji netto na 1000 mieszkańców
1	2	3	4	5	6
Brunei	75,7	14,0	12,3	109,5	2,69
Kambodża	62,1	9,8	54,8	38,6	-0,2
Indonezja	70,8	12,7	30	66,3	-1,24
Laos	56,7	9,2	77,8	43,3	-0,6

cd. tabeli 4

1	2	3	4	5	6
Malezja	73,3	12,5	15,9	118,7	-0,4
Birma	63,4	9,2	47,6	1,0	-0,2
Filipiny	71,1	11,5	20,6	76,0	-1,34
Singapur	82	14,4	2,3	142,8	5,82
Tajlandia	73,1	13,5	17,6	126	0
Wietnam	71,6	10,4	22,9	112,9	-0,38
Chiny	73,5	11,4	20,2	55,8	-0,39
Japonia	82,1	15,1	2,8	90,4	0
Korea Płd.	78,7	16,9	4,3	98,8	-0,33

Źródło: Human Development Report 2011 (Human Development Indices). UNDP, New York 2011 oraz <http://www.indexmundi.com/> (20.08.2012).

W 2006 roku średnia oczekiwania długość życia wahała się od ponad 81 lat w Japonii do 58,6 lat w Kambodży. Wskaźnik skolaryzacji był również bardzo zróżnicowany: zdecydowanie najwyższy dla Korei Płd. – 98,5%, bardzo wysoki dla Japonii – 86,6%, dla Filipin, Brunei i Tajlandii 78-79,6 %, najniższy w przypadku Birmy, Kambodży, Laosu – 56-61%. Jeszcze większe dysproporcje zaobserwowano w przypadku śmiertelności niemowląt na 1000 urodzeń żywych. Wskaźnik ten był najniższy w Singapurze i Japonii (odpowiednio 2,3 i 3,2) oraz relatywnie niski w Korei Płd. (6,2). W pozostałych krajach sytuacja była znacznie gorsza. Śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych była równa 12,2 w Brunei, 17,2 w Malezji, 19,5 w Tajlandii, ponad dwadzieścia w Chinach, Filipinach oraz Wietnamie. W przypadku Indonezji wskaźnik śmiertelności niemowląt to 34,4, dla Kambodży – blisko 69, zaś dla Laosu – aż 83,3.

Badane podmioty różniły się także pod względem salda migracji. Wprawdzie dla większości krajów oficjalne dane dla 2006 roku wskazują na saldo migracji na 1000 mieszkańców na poziomie 0 (tak było w 2006 roku w przypadku Kambodży, Indonezji, Laosu, Malezji, Birmy, Japonii oraz Korei Płd.), jednak w przypadku Singapuru było to plus 9,12, w przypadku Brunei plus 3,31, a dla Filipin, Wietnamu, Chin odnotowano ujemne saldo migracji (największe ujemne saldo migracji zaobserwowano wówczas dla Filipin – minus 1,48).

Bardzo duże wewnętrzne zróżnicowanie zaobserwowano również w odniesieniu do wyposażenia w telefony komórkowe. W 2006 roku liczba telefonów komórkowych na 100 mieszkańców w badanych krajach wahała się od 0,4 w Birmy do 111 w Singapurze. Stosunkowo duże nasycenie telefonami komórkowymi odnotowano jeszcze w Brunei (90,7), Malezji (87,8), Korei Płd. (83,9), Japonii (79,3) oraz Tajlandii (60,4). Natomiast bardzo niski poziom tego wskaźnika wystąpił w Laosie (8,2) oraz Kambodży (18,5).

Większość parametrów społecznych badanych krajów poprawiła się między 2006 i 2009 rokiem. W większości przypadków nie nastąpiły jednak większe zmiany pozycji analizowanych krajów wewnątrz badanej grupy. W 2009 roku oczekiwana długość życia wahała się od 82,1 lat w Japonii i 82 lat w Singapurze do 62,1 lat w Kambodży. Przewidywana liczba lat w placówkach edukacyjnych była najwyższa w Korei Płd., gdzie wynosiła prawie 17 lat. Bardzo dobry wynik osiągnęły jeszcze: Japonia (15 lat), Singapur (14,4 lat) i Brunei (14 lat). Natomiast najgorzej prezentowała się pod tym względem trójka podmiotów: Laos, Birma (9,2 lat) oraz Kambodża (9,8 lat).

Badane kraje nadal wyraźnie różniły się także pod względem śmiertelności niemowląt. Najlepsza sytuacja występowała w Singapurze oraz Japonii (2,3 oraz 2,8 na 1000 urodzeń żywych) i Korei Płd. (4,3 na 1000 urodzeń żywych). Najgorzej prezentowały się Laos i Kambodża (odpowiednio 77,6 i 54,8 na 1000 urodzeń żywych).

W 2009 roku tylko dwa kraje odnotowały dodatnie saldo migracji netto: Singapur – 5,82 na 1000 mieszkańców i Brunei – 2,69 na 1000 mieszkańców. W Tajlandii oraz Japonii wskaźnik ten osiągnął wartość zero, natomiast w pozostałych krajach zanotowano ujemny wskaźnik migracji netto.

Stopień telefonizacji badanych krajów mierzony liczbą telefonów komórkowych na 100 mieszkańców nadal charakteryzowały olbrzymie dysproporcje: wskaźnik ten był najwyższy w Singapurze (142,8), a najniższy w Birmie (1,0). Na drugim miejscu znalazła się Tajlandia (126). Jako trzecia została sklasyfikowana Malezja (118,7). W przypadku Wietnamu oraz Brunei wskaźnik ten także był wysoki (odpowiednio 112,9 oraz 109,5). W Korei Płd. było to 98,8, a w Japonii – 90,4.

Przystępując do wielowymiarowej analizy porównawczej zróżnicowania analizowanej grupy trzynastu krajów Azji pod względem rozwoju społeczno-gospodarczego wykorzystano metodę taksonomicznej miary rozwoju Z. Helwiga (TMR). Spośród zestawu zmiennych na tym etapie uwzględniono dwanaście cech diagnostycznych, w tym w szczególności: dynamikę PKB, wielkość PKB per capita według PPP, stopę inflacji, stopę bezrobocia, wartość eksportu per capita, dynamikę eksportu, wartość napływu kapitału w formie ZIB per capita, oczekiwaną długość życia, wskaźnik skolaryzacji lub przewidywaną liczbę lat w placówkach edukacyjnych, śmiertelność niemowląt na 1000 urodzeń żywych, liczbę telefonów komórkowych na 100 mieszkańców, saldo migracji netto na 1000 mieszkańców.

Większość uwzględnionych w opracowaniu cech diagnostycznych to stymulanty, jedynie stopa inflacji, stopa bezrobocia oraz śmiertelność niemowląt to cechy o charakterze destymulant. Cechy mają charakter względny, wykazują stosunkowo duże zróżnicowanie, nie występuje między nimi wyraźna korelacja, uznano więc iż można je wykorzystać do badania. Otrzymane rezultaty za prezentowano w tabeli 5.

Tabela 5

Ranking krajów ASEAN+3 ze względu na syntetyczną miarę rozwoju społeczno-gospodarczego

Lp.	2006 rok		2009 rok	
	Kraj	Wartość TMR	Kraj	Wartość TMR
1	Singapur	0.589	Singapur	0.659
2	Brunei	0.429	Brunei	0.437
3	Korea	0.332	Korea	0.392
4	Malezja	0.295	Tajlandia	0.322
5	Japonia	0.274	Malezja	0.298
6	Chiny	0.273	Japonia	0.293
7	Tajlandia	0.266	Chiny	0.287
8	Wietnam	0.226	Wietnam	0.282
9	Laos	0.208	Indonezja	0.214
10	Filipiny	0.198	Filipiny	0.190
11	Kambodża	0.149	Kambodża	0.186
12	Indonezja	0.138	Laos	0.142
13	Birma	0.076	Birma	0.094

W 2006 roku zdecydowanie najwyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego mierzonym taksonomiczną miarą rozwoju (TMR) charakteryzował się Singapur (TMR równa 0,59). Kolejne miejsca zajęły Brunei oraz Korea Płd. TMR tych krajów wynosiło odpowiednio 0,43 oraz 0,33. Na pozycji czwartej znalazła się Malezja (TMR równa 0,29). Miejsce piąte zajęła Japonia (TMR równa 0,274). Wysoką, szóstą pozycję zajęły Chiny, których TMR była zbliżona do Japonii i równa 0,273. Najniższym wskaźnikiem TMR charakteryzowała się Birma (0,076). Miejsce przedostatnie zajęła Indonezja (TMR na poziomie 0,138). Nieco wyżej (na miejscach od jedenastego do ósmego odpowiednio) sklasyfikowane zostały Kambodża, Filipiny, Laos oraz Wietnam.

W 2009 roku liderem pozostał Singapur (TMR na poziomie 0,66). Nie nastąpiły również zmiany na miejscu drugim oraz trzecim; nadal zajmowały je Brunei (TMR równa 0,44) oraz Korea Płd. (TMR równa 0,39). Tajlandia awan-

sowała na miejsce czwarte, z kolei Malezja spadła na pozycję piątą. Spadek w rankingu odnotowano również w przypadku Japonii oraz Chin (odpowiednio na miejsca szóste oraz siódme). Ponownie ostatnie miejsce w rankingu zajęła Birma (TMR równa 0,09). Wśród krajów o najniższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego znalazły się jeszcze: Laos, Kambodża, Filipiny i Indonezja.

Należy pamiętać, iż analiza była prowadzona dla konkretnego zestawu cech diagnostycznych oraz konkretnego przedziału czasowego.

Podsumowanie

Chiny, Korea Płd. oraz część krajów ASEAN to podmioty gospodarki światowej, których znaczenie stopniowo i systematycznie rośnie. Z kolei Japonia, jako element Triady⁷, od dawna traktowana jest jako globalny gracz. Jak wykazały przeprowadzone studia literaturowe, analiza wskaźnikowa oraz badania taksonomiczne, a także lektura dostępnych raportów, gospodarki te są pod wieloma względami bardzo zróżnicowane. Zdecydowanie najwyższym poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego cechują się Singapur i Brunei. Kraje te zajęły czołowe lokaty ze względu na syntetyczny miernik rozwoju społeczno-gospodarczego wykorzystany w badaniach. O wysokim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego można też mówić w przypadku Korei Płd., która zajęła trzecie miejsce zarówno w 2006, jak i 2009 roku. Zaznaczyć trzeba także poprawę pozycji Tajlandii z miejsca siódmego w 2006 roku na czwarte w 2009. Uwagę zwraca również wysokie miejsce Malezji (czwarte w 2006 roku i piąte w 2009). Japonia sklasyfikowana została odpowiednio na miejscu piątym i szóstym. Relatywnie wysoki poziom taksonomicznej miary rozwoju społeczno-gospodarczego osiągnęły jeszcze Chiny (miejsce szóste w 2006 i siódme w 2009 roku). Pozostałe kraje spośród analizowanej trzynastoelementowej grupy to podmioty o zdecydowanie niższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego. W obu badanych okresach najniżej sklasyfikowana została Birma.

Istotnym zagrożeniem dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego analizowanych krajów jest niestabilność obserwowana w gospodarce światowej, począwszy od czasu kryzysu finansowego i ekonomicznego zapoczątkowanego w 2008 roku. Szansą są międzynarodowe powiązania tych podmiotów o charakterze handlowym, kapitałowym, technologicznym oraz inicjatywy integracyjne podejmowane w regionie Azji.

---

⁷ USA, Unia Europejska i Japonia.

Literatura

- ASEAN External Trade Statistics. <http://www.aseansec.org/18137.htm> (15.08.2012).
- ASEAN Foreign Direct Investment Statistics, <http://www.aseansec.org/18144.htm> (15.08.2012).
- ASEAN Statistics. <http://www.aseansec.org/18135.htm> (15.08.2012).
- Azja-Pacyfik. Obraz gospodarczy regionu. Red. B. Drelich-Skulska. AE, Wrocław 2007.
- CIA World Factbook. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/> (10.08.2012).
- Hellwig Z.: Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom rozwoju oraz zasoby i strukturę wykwalifikowanych kadr. „Przegląd Statystyczny” 1968, nr 4.
- Human Development Report 2007/2008 (Human Development Indices). UNDP. New York 2007.
- Human Development Report 2011 (Human Development Indices). UNDP, New York 2011.
- <http://www.indexmundi.com/> (15.08.2012).
- <http://www.indexmundi.com/> (20.08.2012).
- Integracja Azji Wschodniej. Mit czy rzeczywistość? Red. B. Skulska. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2009, nr 67.
- Mały Rocznik statystyczny Polski 2009. GUS, Warszawa 2009.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011. GUS, Warszawa 2011.
- Pluta W.: Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych. Warszawa 1977.
- Pluta W.: Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym. PWN, Warszawa 1986.
- Procesy integracyjne w regionie Azji i Pacyfiku. Red. B. Drelich-Skulska. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2008, nr 13.
- www.asean.org (15.08.2012).

SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF ASEAN+3 ECONOMIES – MULTIVARIATE COMPARATIVE ANALYSIS

Summary

One can observe growing importance of Asian economies in contemporary world economy. An attempt has been made in the paper to analyze socio-economic development of thirteen Asian countries, namely ASEAN countries, China, Japan and South Korea. Z. Hellwig's taxonomic measure of development has been applied for the analysis. Research has been made for the year 2006 and 2009.